

Ciklus kateheza o dokumentima Drugoga vatikanskog koncila

Konstitucija "Sacrosanctum Concilium"

Obred, znak, simbol (Evandjelje: Lk 24,28-31)

Draga braćo i sestre, nastavljajući kateheze o koncilskoj konstituciji "Sacrosanctum Concilium" (SC), želimo se zaustaviti i promisliti o nekim sastavnim elementima svete liturgije, kao što su obred, znak i simbol.

Drugi vatikanski koncil, nadahnut plodonosnim radom liturgijskoga pokreta, pomogao nam je ponovno otkriti istinu koja je bila itekako živa u svijesti drevne Crkve i u nauku svetih otaca. Obredi kršćanske liturgije nisu izvanjsko obličje sakramentalnoga otajstva, niti skup proizvoljnih ceremonija, nego su crkveno posredovanje po kojemu do nas dopire božanski dar. Upravo stoga Koncil poziva razumjeti otajstvo vjere koje se ostvaruje u liturgiji po obredima i molitvama (usp. SC 48).

Obred daje oblik liturgijskom djelovanju i po njemu našem životu, rađajući u nama duhovnu osjetljivost koja nas osposobljava da kušamo Božju prisutnost po Isusu Kristu. To se, dakako, događa ako ne ostajemo stranci ili nijemi promatrači (usp. isto), nego u liturgiji sudjelujemo cijelim svojim bićem – tijelom, umom i srcem – u poslušnosti Gospodinovoj zapovijedi. Po svetom obredu tako bivamo odgojeni za slušanje Božje riječi, za zahvaljivanje i klanjanje, za bratsko dijeljenje i crkveno zajedništvo. Otkrivamo da smo zbor mnogolikih lica, okupljen istom vjerom.

Obred nas uključuje u jasno određeni slijed gesta i molitava, koji se katkad može suprotstaviti našoj osobnoj sklonosti spontanosti. Ipak, njegova logika nije sputavati slobodu nekim okvirima. Naprotiv, trijeznom i svečanom pravilnošću svojih ritmova, obred prekida užurbanost aktivnosti i vraća nas bitnome. Tako otkrivamo drukčiju dimenziju djelovanja, koja nije vođena proračunima učinkovitosti, kao i drukčije iskustvo vremena i prostora. U obredu kušamo logiku besplatnosti, nalazimo počinak koji obnavlja srce, prepoznamo da smo prethodno obdareni milošću i učimo živjeti u ritmu nastanjenom Duhom Svetim. Gramatika obreda satkana je od znakova i simbola vlastitih liturgiji. U njoj, kako naučava Koncil, "posvećenje čovjeka biva označeno vidljivim znakovima i ostvareno na način vlastit svakome od njih" (SC 7). Katekizam Katoličke Crkve dodatno razlaže vrijednost tih znakova podsjećajući da se "njihovo značenje u djelu stvaranja i u ljudskoj kulturi određuje u događajima Staroga saveza, a potpuno se objavljuje u osobi i djelu Kristovu" (br. 1145). Znak vode osobito je znakovit: od početaka stvaranja do potopa, od prijelaza preko Crvenoga mora do Jordana, pa sve do vode koja poteče iz Kristova boka i postaje sakramentalni znak uronjenosti u Njegovu smrt i uskrsnuće.

Znak i simbol često se rabe kao istoznačnice. Ipak, znak je simboličan kada je sposoban upućivati ne samo na neku ideju, nego na cjelokupan sustav značenja i vrijednosti. Tako se, primjerice, kada smo pošćropljeni blagoslovljenom vodom, u nama obnavlja svijest o daru primljenom u krštenju i naš pristanak uz novi život u Kristu. Nadalje, simboli imaju ponajprije praktičan karakter, jer su prije svega čini: jednostavniji i svakodnevniji, poput klećanja i pružanja mira, ili zahtjevniji, kao temeljni čini svakoga sakramenta.

Nadasve, simboli imaju osobitu izvedbenu i preobražavajuću snagu, kako prema materijalnim elementima od kojih su sastavljeni, tako i prema onima koji s njima dolaze u doticaj: rađaju pripadnost, dotiču srce i um te bude autentične crkvene odnose.

U Apostolskom pismu "Desiderio desideravi" papa Franjo, prihvaćajući misao Romana Guardinija, ističe "prvu zadaću liturgijske formacije: čovjek mora iznova postati sposoban za simbol" (br. 44). Potrebno je dopustiti da nas odgajaju liturgijski obredi, brižno i bez samovolje njegujući ljepotu naših slavlja te se zauzimajući za pravu mistagošku katehezu. Iskustvo žive i pobožne liturgije, praćeno prikladnom mistagogijom, najbolji je put za buđenje u svima one otvorenosti susretu s Bogom koji se, po logici utjelovljenja, može zbiti samo uključujući čitava čovjeka: duh, dušu i tijelo (usp. 1 Sol 5,23).